

Lífeyristryggingar almannatrygginga

Kynning fyrir stýrihóp Velferðarvaktarinnar
27. mars 2012

Ágúst Þór Sigurðsson

Uppbygging lífeyriskerfisins

Þriggja stoða lífeyriskerfi:

- Almannatryggingar
- Lífeyrissjóðir
- Séreignarsparnaður

Lög um almannatryggingar

- Réttur
- Ekki háð mati stjórnvalda
- Flytjast úr landi

Bætur lífeyristrygginga:

- Ellilífeyrir
- Örorkulífeyrir
- Örorkustyrkur
- Aldurstengd örorkuuppbót
- Tekjutrygging
- Barnalífeyrir

Lög um félagslega aðstoð

- Heimildarbætur, mat hverju sinni, flytjast ekki úr landi

Bætur félagslegrar aðstoðar:

- Mæðra- og feðralaun
- Barnalífeyrir vegna náms
- Umönnunargreiðslur
- Maka- og umönnunarbætur
- Dánarbætur
- Endurhæfingarlífeyrir
- Heimilisuppbót
- Uppbætur vegna kostnaðar og framfærslu
- Uppbætur og styrkir vegna bifreiða hreyfihamlaðra

Atriði sem hafa áhrif á greiðslurétt

- Aldur
- Örorka
- Endurhæfing
- Hjúskaparstaða
- Búseta
- Tekjur
- Félagslegar aðstæður
- Börn
- Hreyfihömlun
- Útgjöld/kostnaður

Hvað er svona flókið??

Tekjuflokkar

Launatekjur

Lífeyrissjóðstekjur

Fjármagnstekjur

Greiðsluflokkar

Ellilífeyrir/Örorkulífeyrir/
Aldurstengd örorkuuppbót

Tekjutrygging

Heimilisuppbót

Sérstök uppbót til framfærslu

Tekjulaus einhleypur ellilífeyrisþegi

■ Grunnlífeyrir	32.775
■ Tekjutrygging	103.427
■ Heimilisuppbót	30.480
■ Framfærsluuppbót	36.323
■ Samtals	203.005

Ef hreyfihamlaður

■ Uppbót vegna reksturs bifreiðar	12.115
■ Samtals	215.120

Upphæðir tekna sem hafa ekki áhrif við útreikning lífeyris og tekjutryggingar

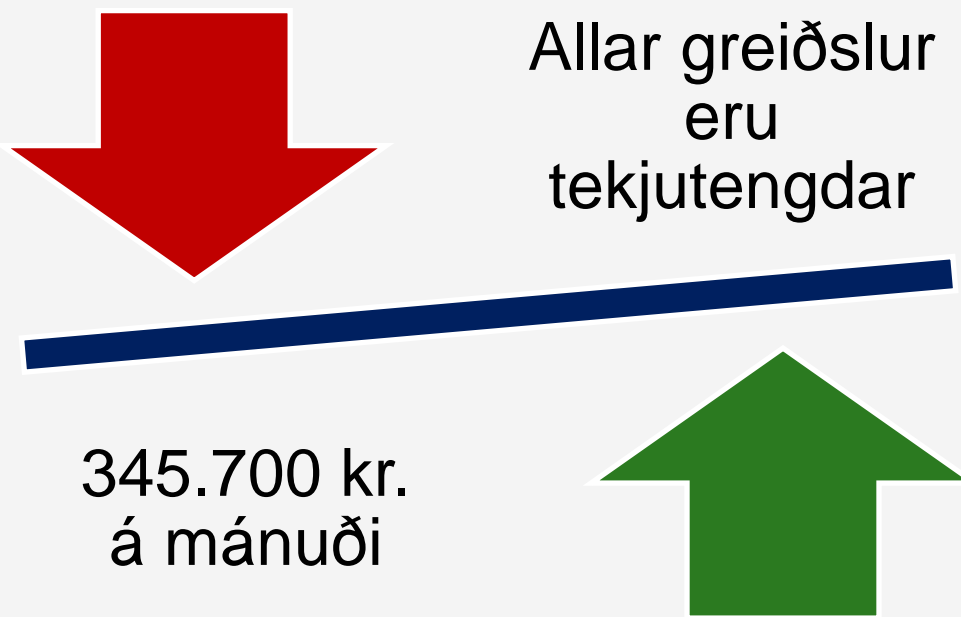
Árstekjur	Ellilífeyrir	
	Lífeyrir	Tekjutrygging
Atvinnutekjur	0 Almennt frítekjumark er 214.602 kr.	480.000
Lífeyrissjóðstekjur	0 Almennt frítekjumark er 214.602 kr.	120.000
Fjármagnstekjur	98.640	98.640

Réttur á greiðslum fellur niður

Ef árstekjur lífeyrispega eru um 4.150.000 kr.

Tekjulaus einhleypur örorkulífeyrisþegi - fyrsta örorkumat 35 ára

▪ Grunnlífeyrir	32.775
▪ Aldurstengd örorkuuppbót	14.749
▪ Tekjutrygging	104.957
▪ Heimilisuppbót	30.480
▪ Framfærsluuppbót	20.044
▪ Samtals	203.005

Ef hreyfihamlaður

▪ Uppbót vegna reksturs bifreiðar	12.115
▪ Samtals	215.120

Upphæðir tekna sem hafa ekki áhrif við útreikning lífeyris og tekjutryggingar

Árstekjur	Örorkulífeyrir	
	Lífeyrir	Tekjutrygging
Atvinnutekjur	0 Almennt frítekjumark er 214.602 kr.	1.315.200
Lífeyrissjóðstekjur	0 Almennt frítekjumark er 214.602 kr.	328.800
Fjármagnstekjur	98.640	98.640

Fjölgun öryrkja

- Auknu atvinnuleysi fylgir oftast aukning á fjölda öryrkja
- Öryrkjum hefur ekki fjölgað mikið í kjölfar hrunsins
- Fjölgun í tölum:
  - ❑ 1. des. 2006: 14.868
  - ❑ 1. des. 2007: 15.406
  - ❑ 1. des. 2008: 16.107
  - ❑ 1. des. 2009: 16.826
  - ❑ 1. des. 2010: 16.971
  - ❑ 1. des. 2011: 17.287
- Gæti breyst ef langtímaatvinnuleysi verður viðvarandi
- Örorkubætur hærri en atvinnuleysisbætur og lægstu laun

Greiðslur með börnum

Dæmi: Tveir einstæðir foreldrar, báðir með þrjú börn

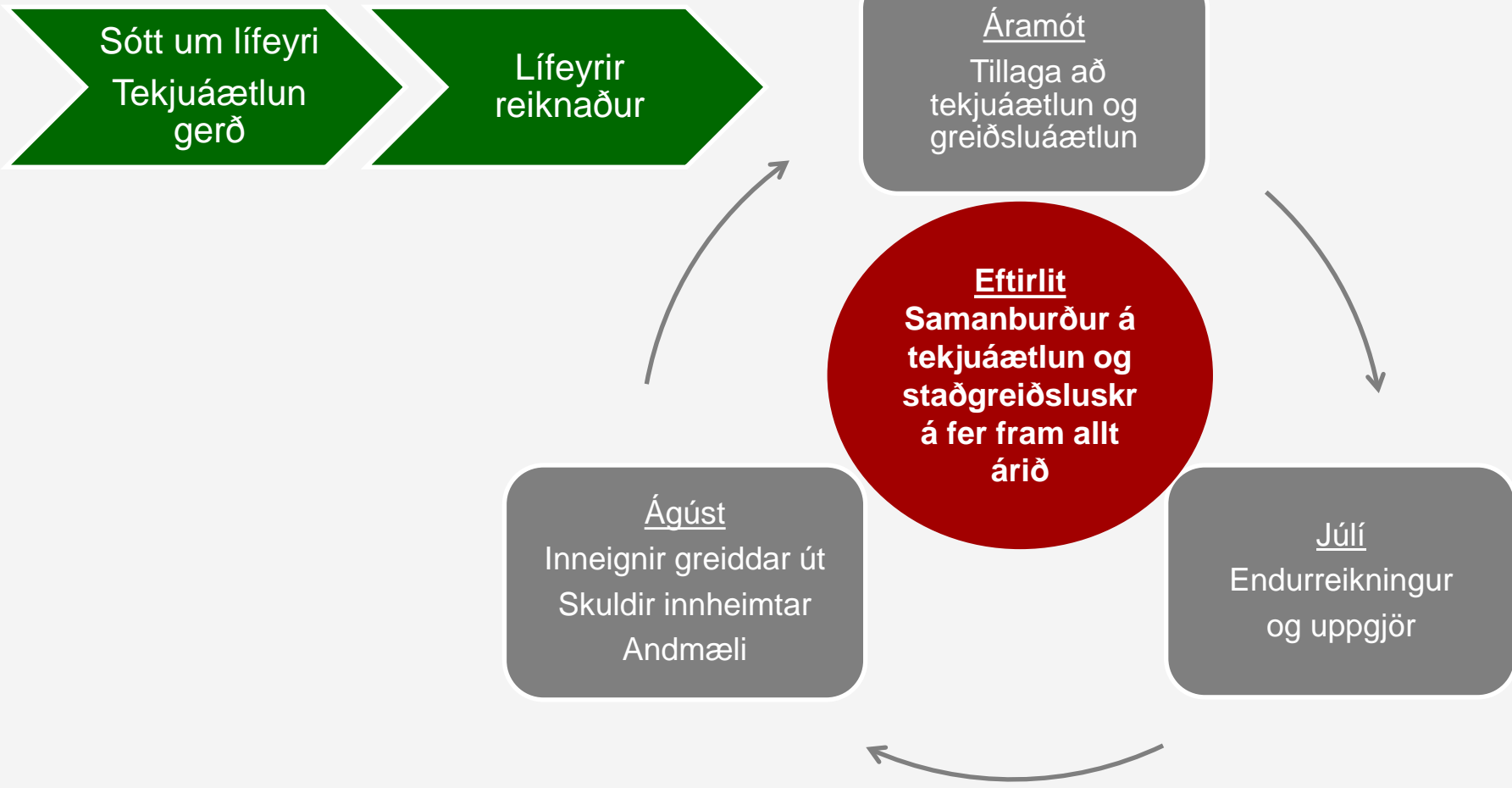
Öryrki með engar tekjur, fyrsta mat 35 ára

Launþegi

• Örorkulífeyrir	32.775	Laun	337.097
• Aldurstengd örorkuuppbót	14.749	Iðgjald í líf.sj.	-13.484
• Tekjutrygging	104.957		
• Heimilisuppbót	30.480		
• Framfærsluuppbót	1.807		
• Mæðra-/feðralaun	18.237		18.237
➤ Samtals skattskyld	205.426		341.850
• Barnalífeyrir	72.690		
• Meðlag	72.690		72.690
• Barnabætur	60.640		51.090
➤ Samtals eftir skatt	381.272		381.272

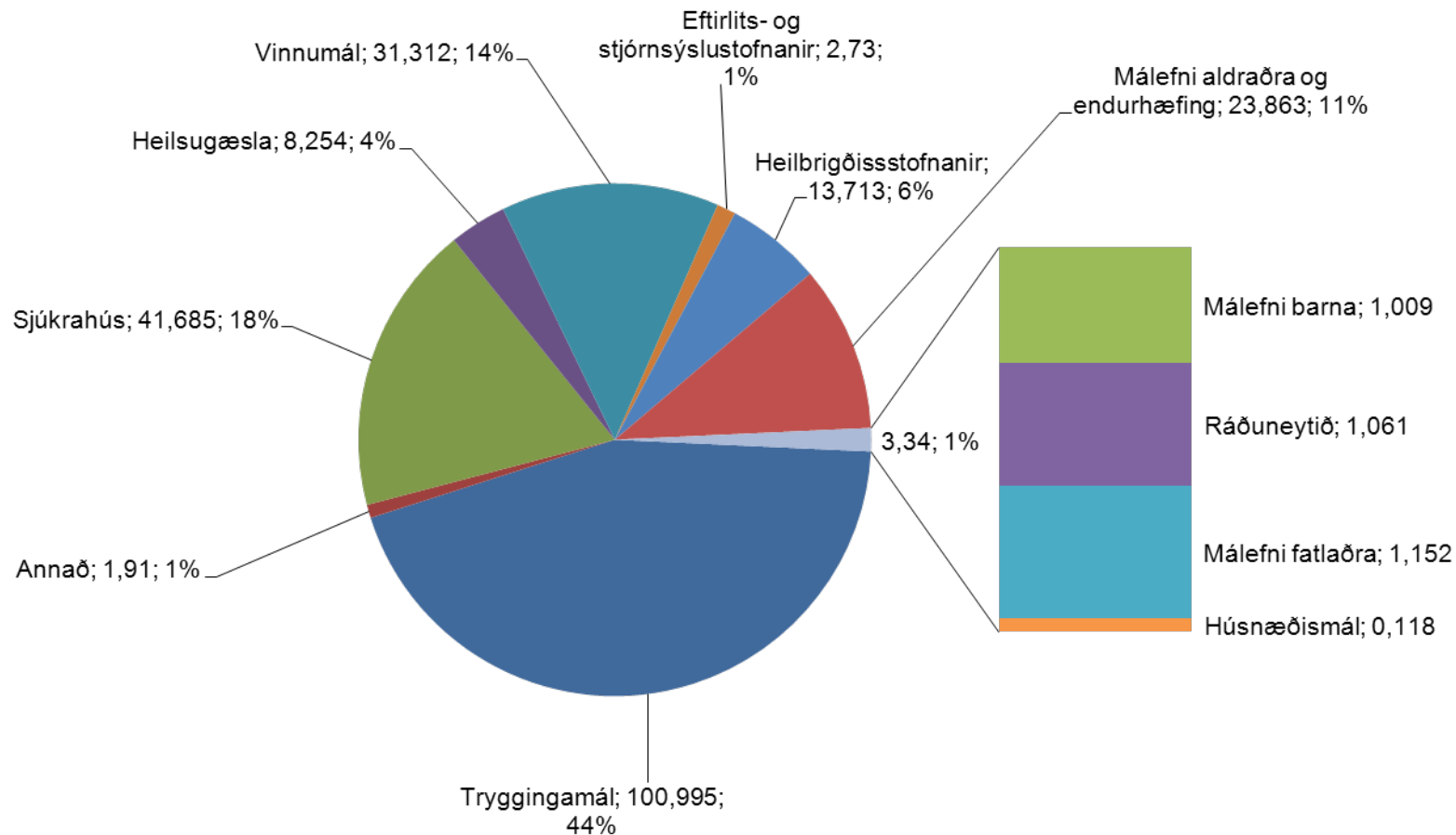
Lífeyrisárið

- tryggur.is
- tr.is
- Tölutíðindi
- Staðtölur almannatrygginga
- Reiknivél lífeyris

Útgjöld ríkissjóðs 2012

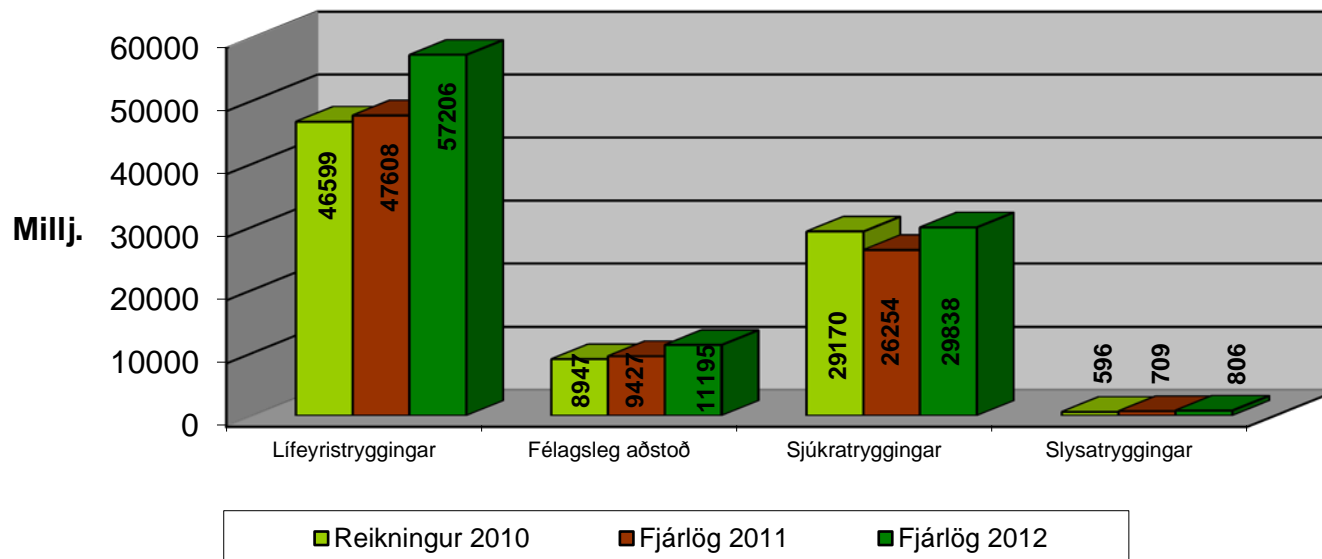

Ársreikningur 2010 --- Fjárlög ársins 2011 --- Fjárlög ársins 2012

Tölur í milljónum kr.

<u>Málaflokkur</u>	<u>Reikningur 2010</u>	<u>Fjárlög 2011</u>	<u>Fjárlög 2012</u>
Lífeyristryggingar	46.614	56.424	57.306
Félagsleg aðstoð	8.947	10.710	11.315
Sjúkratryggingar	29.170	29.364	29.978
Slysatryggingar	458	776	806
Samtals	85.189	97.274	99.405

Útgjöld almannatrygginga

Endurskoðun lífeyristrygginga

- Nefnd skipuð í október 2007
- Verulegar breytingar í apríl 2008
- Nefnd skilar tillögum í október 2009
- Nefnd um málefni lífeyrissjóða í febrúar 2010
- Starfshópur skipaður í apríl 2011
- Starfshópur skilar tillögum í nóvember 2011
- Starfshópur stækkaður og skipt upp í mars 2012

Hugmyndafræði að baki nýrri löggjöf

- Markmið laganna
- Fyrir hverja og hverja ekki
- Tryggja áfram grunnframfærslu
- Aldraðir og öryrkjar ekki einn hópur
- Samspil almannatrygginga og lífeyrissjóða
- Framtíðarsýn
- Áhrif tekna af atvinnu og fjármagni

Aðrar breytingar í farvatninu

- Breytingar á almannatryggingalögum hafa marga snertifleti
- Heildaruppbygging lífeyriskerfisins og aukið hlutverk lífeyrissjóða
- Húsnæðisbætur
- Barnatryggingar
- Málefni langveikra og fatlaðra barna
- Sjúkra- og slysatryggingar
- Sameiginleg greiðslustofa
- Starfsgetumat og aukin starfsendurhæfing

- Starfsgetumat komi í stað örorkumats
- Áhersla lögð á getu fólks til að vinna í stað vangetu
- Aukin starfsendurhæfing, virkniaukandi aðgerðir
- Þegar farið að nota starfsgetumat
- Órofa ferli sem tekur langan tíma
- Grunnmat, sérhæft mat og endurmat
- Greiðslukerfi hvetji til atvinnuþátttöku

Kaflaskipting nýs frumvarps

1. kafli Markmið, skilgreiningar og gildissvið
2. kafli Aldraðir
3. kafli Skert starfsgeta
4. kafli Greiðslur vegna dvalar- og hjúkrunarheimila
5. kafli Börn
6. kafli Stuðningur vegna sérstakra aðstæðna
7. Kafli Framkvæmd
8. kafli Málsmeðferð og stjórnsýslureglur
9. kafli Stjórnsýsla
10. kafli Almenn ákvæði og gildistaka

Nánar um einstaka kafla

- Engin markmiðsákvæði í núgildandi lögum
- Kafli um aldraða, ávinnslu réttinda, skilyrði fyrir greiðslum, útreikning og fjárhæðir þeirra
- Kafli um nýtt starfsgetumat, endurhæfingu, ávinnslu réttinda, útreikning og fjárhæðir greiðslna
- Safnað saman í einn kafla öllum ákvæðum laga og reglugerða um greiðsluþátttöku og greiðslur til íbúa á dvalar- og hjúkrunarheimilum
- Sérstakur kafli sem varðar greiðslur vegna barna, t.d. til einstæðra foreldra
- Lög um félagslega aðstoð felld úr gildi en gert ráð fyrir stuðningi vegna sérstakra aðstæðna

Nánar um einstaka kafla (2)

- Kafli um framkvæmd TR, m.a. útreikning, endurreikning og uppgjör bóta, of- og vangreiðslur
- Breytt greiðslufyrirkomulag TR, reglur um málsmeðferð, stjórnarsýslureglur, eftirlit og kærur til úrskurðarnefndar í einum kafla
- Sérstakur kafli um stjórnarsýslu, m.a. yfirstjórn ráðherra, hlutverk TR, skipan stjórnar TR og úrskurðarnefnd almannatrygginga
- Lokakaflinn er m.a. um fjárhæðir bóta og endurskoðun þeirra, fjármögnun kerfisins, ákvæði milliríkjasamninga og gildistöku
- Ákvæði til bráðabirgða eiga að tryggja að fólk tapi ekki á breytingunum a.m.k. tímabundið

Vinna við frumvarp

- Vinna við formreglur langt komin
- Efniskaflar að mestu eftir
- Gert ráð fyrir að verði lagt fram á haustþingi
- Gildistaka í áföngum
- Einstakir kaflar taki breytingum síðar
- Mikil tengsl við ýmsar aðrar breytingar

